1a

CADA ENTREGA UNA OBRA
UNA OBRA CADA SEMANA.
ENTREGA 7.ª

SINGLOTS POETICHS
AB NINOTS

CADA OBRA UN SINGLOT.
CADA SINGLOT UN RAL
SINGLOT 7.r

¡LA MORT DE LA PALOMA!

POEMA EN CUATRE PLATS,

ESCRIT

PER D. SERAFÍ PITARRA

en catalá del que ara 's parla, é il-lustrat ab ninots d' en Ñapue.

BARCELONA:

I. Lopas Bernagosi, editó, carré Ampla, n. 26.—Ramba del Mitx, n. 20.

Digitized by Google

R : 512.409

DONATIU
ENHER

¡LA MORT DE LA PALOMA!

POEMA DE

DON SERAFI PITARRA.

Al Taller Rull, com a mostra de admiració y simpatia, dedica aquesta obra l' autor.

INVOCACIÓ.

Quisiera un arpa de cristal muy tenue con cuerdas de luz y pulsacion de célico, para cantar la sensacion suprema
El doctor Lafuente. Antonio Ros de Olano.

¡Oh musas! que animan als pobres poetas
Desde 'l sagrat Olimpo hont vivin tots,
De dolssa inspiració nbrun las axetas
Y anviamaa al poden cantrs ó alnch botas,
Be se que 'm costará mollas pesetas,
Paru un 'n tinch yo mes que algonos gotes,
Y al ab tant poch mos cants engego al aire,
Tothom craurá que passa lá terraire

Yo se que sou mes paras que una dida,
Mas ignosantas que une llevadura,
Mes hermosas que un óliva adormida,
Y mes sentimentals que un gos en and plora
Se que sou una y que passen la vida
Ab semallés teot gran y encantadora,
Que hasta tenint coynara, be ó mal cuytas,
Per gust moltas vegadas vos feu troytas

Yo que es vritat aixó ¡pigoen piadosas!
Lo que Ros b' demanet pensan á enviarme,
No crech que sení tant poras com hermosas,
Al mix del pedregal volguan dexarme;
Mes si potsá per causua paderosas,
'L número destijat no podeo darme,
Informantvos avans ab qoi 'm conexi,
Envieume la mes guapa y que me 'l dexi

¡Sí, ninfas del Parnasi ¡Sí, axeridas!
Ni l' arpa d' or del Dante vos demano
Ni d' Homero las trompas carenquldas
Que van asombrá al mon antes que 'l guano,
No faix yo com personas poch lloidas
Que fumen *cogetilla* be bebeihi habano,
Y paig que hia milló que trompa y arpa,
'L barde vol mirá al vos ho axarpa

No per aixó pensen que heus assigexi
De lo modern Clavé la dolssa gralla,
No so tant simple yo que no conexi
Que es demanarvos tant fora de ralla,
Mes forsa es que 'l que vuy vos advertesi,
Perquá 'l temps passa y la Juana balla,
Y mes 'n gastaria axi invocacivos
Que no 'n passen vosaltres sapussantvos.

L' instrument que ara aquí yo necesito
Es sola una trompeta llorgaruda,
De que me la daren 'm felicito,
Ya que de res servaix estas tan muda;
Si acas no pogués se la que vos cito,
Fanmen una d' espresa mes gruixoda,
Y en pago del favor, yo sendungueras,
'L titol vos daré de trompateras.

Ya veix que no esben per hont girarvos,
Pensant lo que heus demano, y alurdida,
Hasta heu determinat, per si vol guiarvos,
Aná á casa la mare de las didas,
Mes yo so á temps encara á deturarvos
Y hoi dich perquá prenguen las vostras midas,
Que es l' instrument que vuy y a' heus demana
La trompeta de l' angel de la Adaena

No es per cantá historicha ni misteria
Ni la constió del gas massa gastada,
Ni las baratics dels vehins imperis,
Ni la causa d' en Claudio ya olvidada,
Amich meta de taboles y tiberis
Per un altre cantó l' hi enfilada,
Y cam recort clero de grossa broma
¡ Yo vay cantá LA MORT DE LA PALOMA !

Huá qu' dia que es coas de esquexarse
Aná á veore le *Fuchs del desert*,
Ó pel furat d' un pany podá escoltarse
Las grescas que hiá á casa D. Lamberto,
Ya put l' que ho ha dit desenganyarse,
Fuee dich, y estich segó de que ho asserto,
Que á o' el que ha vist la mort d' aquesta bestia,
Lo de mes broma li haide da molestia.

¡ Minyonas y asistents de Barcelona !
Demanan á 'n ale amos y mestresas
Que hos dongoin, ya qoná n' ells tan sola cudona,
La forchs coand van quedant sense cabesas;
Axi podrao tenir una corana
Per la qoa ha mort plorant, d' un tip de vesaas,
Y etern recort dexant da sos desvarie,
Segons m' han dit algoos aputacarie

No ara no una palome com las mollas
Que ab un barretet vall d' alt d' noa canya,
Per gust fan volá cantre carnassotias,
Dalt dele terrats y colemas d' Espanyo.
Aquesta de qui 'e canten las enaotias
Se n' habia escapat ab se gran manya,
Y en lloch de corá oos y dis fe cria,
Donant balls á la gent 'e divertia.

¡ Ay Paloma ! ¡ Ay doló ! ¡ Llágrimes mebas
Hont són que no sortiu á pibrellados?
¡ Carnaval desditxat ! ab qui rallevas
A la que en vida ha fet tantas galadas?

Google

Tota 'la que conexeu las bromas sebas,
Si no tenio 'la fotesa de rajodes,
¡Plorou per la que en mitx de tal tabolo
Tingué ab arrós, per tumba, ona cassola!

Yo vuy que 'le fostichs de la nostre historio
Digon que en aquels mon, tot de miseria,
Aquesta pobra bestia, ab se gran gloria
'S vá sobreposá á la vil molarla;
Aol estudrás podrá as gran memoria
Desde l' Ensanse als jols de la Siberia,
Y de llegi sas glorias y conquistas
No 's podrán abstecol ni 'le progresistas.

Ya que per qui dels balle tout perin 'l *diori*,
Que le senyora de Tegores done,
Y aplica de tant noble com vá enarbi
La diefresse que duyan, molo á bono;
Que 's parll d' aquet ball creeh necessari
Si on vol ser ingrata Barcelona,
Y oisó vale á fe yo mas ab tan decoro
Com l' que hi puge habé en LA LLAVE UN OXO.

Obrin donche 'ls oyents tota las orellas
Treyentas 'l cotó fluix 'las que n' hi duguin,
Y aflouxin de les calsas la sibelles
Perqué sens reventarias, riure pugoin.
Hasta 'le que begin plorat ses prendes belles,
Per prepararas á riure que s' nonguin,
Puig vuy cantar mes be yo as agonia
Que 'la del Conservatori la Lucoia.

Ara, si hos pinu, aquel dols metro deixo
Y vos dich, perqué tota pogueu ben gulervos,
Que en cuatre plots 'l poemo dividelon
Que en forme de dind vuio á donservos;
Mas yo que no esperen vos advertaiso
Un fasti grandiós abont aliperves,
Puig sals hi bourá, sens vi, mostassa, ni ostras,
Escudella, caru d' olla, entrant y postras.

Comenso donchs, y que ningú s' ofengui
Si mal descrit aqui 's ven per ventura,
Foig de gresca tant gran, forsa as que entengui
Que no s' hon pot donar llista segura,
Faré tant solo, en cuand de mi depengui
Que astigui en aquets cants lo vritat pura
Com niliu en lo bosch s' está l' oli cedro,
Com humil sota 'l lilt s' está D. Pedro

PLAT I.

ESCUDELLA.

> Come il desio mi punge di saper del colombo che ne incontrato, le qualità e il natal,
> E come vien chiamato!
> *Torquato Tasso.*

Per mes que 'e titull 'l poema,
Sola: ¡LA MORT DE LA PALOMA!
Tant si hos pinu com si vos crenu,
Yo aportantme un siebdel lema,
Vuy allargar mes la broma.

Si sols le mort conto aqui,
No podrá tothom comeixa
Ni sabé d' bont vá vent,
Ab mes d, sotes del mori
Vuy esplicá com vá neixa.

Fá sinch carnavals, si no erro,
Que nos cuends joves, tots molt gais,
Varen di ¡*Desferta ferro*!
Ya que le del Boru fen l'enterro,
Fem algo aqui tots plegats.

'L pensá lo que farien
'Ls vá doná gran treball,
Y acalorats discutiao
C uend 'ls que mes hn entenian
Van determiná dá un ball.

'S vá esloulá tot be,
'S vá buscá un local bo,
Y un cap trobat, 'e vá fé
Tot lo que ero menesté
Pel llnhiment de la funció.

Faltabe tant sols pescá
Forza socios tot seguit,
Pero era per bromejá
Y abiot seu varen trobá
Mes que xiexas per Madrit.

A tal punt, le societat
'S habie de posá un nom,
Y buscantlo ben salot
Cadu hn pel seu costat,
'S rompia 'l cap tothom

Proposabe un que 'e digués:
'L REY DE LAS CAMAS CUESTAS
Un altre: 'L PASTOL FRANCÉS,
Un altre: 'L MON AL REVES,
Y no altre: 'L BALL DE LAS MONTAS.

'N von di tants que ui be sé,
Fare bebentbl poch senderi
Trobá un titol, vos diré
Que costa tant casathé
Com trobá un bon ministeri.

A n' arxó algun tarambáue
D' aquets que sempre fan broma,
Vá lreure la americano
Que's canta: «¡Si á tu *ventana*
Viene niña una paloma!

Sabentho un pobre caguet
Que toca un xich 'l violí
Y li diosa l' Antonet,
Surt, y tot xerrhist
Cop de cantaria per qui.

Pos que la música es bona,
O que le letra agradaba,
Es cert que per Barcetona,
Desde llevore, cado estano
Sentiau jent que la cantaba.

Las criadas rentant 'la plats,
'Ls senyoks mund feyan broma,
'La pinxos anent plegats,
Y hasta 'la sicota y 'la soldata
Sempre cantant la paloma.

Ya vos dich yo desde luego,
Y ningú hu podrá combatre,
Que sols ab tant poch sosego
Hi sentit l' himno de Riego
Durant l' any ciecuanta onotre.

Com que molts varen pensar
—Tant si vols com si no vols,

Sempre ho habem de cantar,—
Vá as al fi mea poplar
Que ¡*Qui juga á dá piegots!*

Per cert no estaba adormida
La ablapada comisió,
Cacod veyant semblat sortida,
Als ases coosocios convida
Y 'la dim—Tenim titol bo.—

—¡Que 'a digol donchs!—tot plegat
Van crdé alguna, feot gran bruma,
Y alsantse per fi 'l mes gat,
Diu —Seyors, la societat
Será lo de La Paloma.

Hi vé habé tala plcaments
Y vé as mes aplaudit
Aquet titol po 'la presenta,
Que aquastos dramas dolents
Que agradan tant a Madrit

L' un deya:—Home, ben pensat.—
L' altre:—Amigo hi escao molt.—
Y ab tanta legalitat
Com coend 'a fá un dipotat,
Votanthe quedá resolt.

Varen tractá allá malcix
Cuand fora 'l hall, perqué 'l cas
Era urjent com ya 'a coenix,—
Y perque co flaquejeis
Van di femio 'l dijoua gras

Faltaba sols algun hema
Per adelantá 'l treball,
Mes poch á poch 'e vá á Roma,
Verribanthi la Paloma
Doné el á'l aun primá hall.

A n' aqui vé lo milló;
'S vá doná, y l' endemá
Parlantian per tot d' alxá,
Deyan 'la oos que era bo,
Y 'ls altres bo per cremé

'L que era d' ell partidari,
Posantlo d'ell las estrellas,
Deya,—Per forso ha d' aoarhi
'L que no algun contrari
De veure grans maravellas.

Allí' is trajes son hermosos,
'L pla esta que 'a divino,
'Ls prémia soo enginyosos,
'Ls adornos capritxesos
Y 'ls concurrents de *lo fian* —

'L que era del hall contrari,
Perlantne tat al reves,
Deya —Bah! 'L que vulga anarhi,
O ha de se algue perdulari,
O no entéet l' art del pagés

Allí 'ls trejansen doleots,
'Ls asiona tots pleos de fam
De fomarhi 'ls concurrents,
Y 'ls ballois tani indecents
Que un cop van apagá 'la llumа

Habenthi distota perés,
Com an octural qoe fos,
Tot 'a vá aoá engrescani mas,
Y la jent, per si es ó no as,
Estaba com gat y gos.

La cosa exis vá segni,
Y en lloch de doná recreos
Vá armé mes grescas aqui,
Que aquellas que van leol
'Ls de l' Almanach y 'ls neos.

La justicia qoe al corrent
Sempre está de cassos noas,
Vayent que era moll decent,
Vá deixá dir á la jent
Que huacaban pels als boos

Ho vá tot averiguá,
'S vá enterá be del hall,
Y al cap y al fi 'a vá trobá,
Qoe co re 'a podia agafá
Qoe li fan gunnyá algun gall.

La comisió satisfeta
Veyeol l' ecsit de la broma,
Vá quedá ab tanta pesseta,
Qne 'a deya que una rifeta
Hebia tret eb le paloma.

Pero ello, hidalga de sabras,
Veyentse sobrar diaea,
Vá pansá —Fam bonas obres,—
Y dantho tot a n' als pobras
Vá acabá d' admirá mes

Axis vé fiel'l primé any;
Luego 'l segoo vá veni,
Vencara qua hos asmhil estrany,
Posantsi ab molt mes afany,
Molt mes 'l hall 's vá lloi

Al tercé ye lant grandiós
'L vá fe la fama seva,
Qua sels per ball tant famós
Varen baixá aqui la senyós
Agustí, Rafel y Estaba.

Las galadas que 'e ven fe
Difícil fora esplicá,
Pero vé ená tot lani be,

Qhe l' endemá pel carré
De res mes 'a vá parlá.

Pero aixó vá seá passant
Y ho vá olvidá el fi tolhem,
Cuand el carnaval tarnant
Ns surten uns, enunciant
Que la palome te 'l brom.

Ns vá dá un disgul tant gros,
Y 'ns vá sahá aixó tant greu,
Com cuand vereq tocá 'l dos
'L parell d' orinedós
Qu' hi hablo frente Santa Creu.

Mes com le janta corrla,
Per curoria, amunt y abell,
Un mansecal, al mlix dia,
Vá dí que no s arribaria
Fins á la nil de fe 'l ball.

Tothom vá quedá plorós
Al sabá tal ne vedat
Y' ne creyem que era 'l bell fóa
Cuand á un enterro grandiós
Vá se 'l joveni invitat

Ye el reparti larjetas,
Vá segrádá aquel pensament,
Sempre agraden las brometas,
Fen passá horas distreies
Y aixó arme moll á la jent.

Com que per tol 's sabia
Y 'n parlaban per tol molls,
Tolhom anaba y venia
Y Barcelona hullia
Semblení una olla de coia.

Yo, dintre caso matelx,
Tant 'n veix senti xerra,
Que encar que d' anys tinoh un feix,
Vaix parlá á un lai senyó Alelx
Y all larjeta 'm vá buscá

Cuand la dene vá saberho
Se 'm vá posá com un lore;
Pero y o volia ferho
Y al fi sense ella volcrho
'M vaix disfresá de moro.

A lo cara une barbota,
A la panxe un barrigon,
Une armilla molt vellota,
La foixa vermella á seta
Y en! mes maco que 'l mon!

Com la robe no era escasse
Vaix fe que 'l tirhent fes fresa,
Y 'm vá sorlí une cosasse
Cuasihe com la cerbasse
Qua 'm vá doná una promesa

Un cop vesilt y arreglat,
Varc esperá que fos l' hora,
Y axis que vá habé locat,
En une capa embossat
Me 'n veix cap el ball y fora

Vens aqui en globo la historia
Del Sarau de la Paloma,
Que 'na vá doná tanta gloria,
Y que 'n guardará memoria
Tothom qui siga de broma

Ye se que molta 'm dirán
Que tot aixó ya ho sabian,
Pera aquestos penserán
Que p'alguns que no ho sabrán
Darse squeta datos debian

Ara donahe, festa lant bella
Descriuré sens cap embrolla,
Pero 'l meiro m' atrepella,
Y acabantse la escudella
Ho sabreu en le carn d' olla

PLAT II.

CARN D'OLLA.

Il me semble que j'étais transporté
Dans un jardin délicieux, tel qu'on dépeint les Champs Elisées
Telémaco.—Fenélon

¡Y quina salona mes bunicha!
¡Aixó está bollió que á casa!
Pitarra

Tothom, ye de l' Odeon, sep que es un teatro
Que hiá allá á mitx carrédel Hospital,
Y que á n' ale seus salons pintats y hermosos
Donaba la Paloma tots los bails.

Com tinch leots alla de poll y á mes 'l pnegre,
A n' ale teatros, puch dí que may hi vaix,
Axis es que en l' Odeon, ve se aqoell dia
'L primé cop que m' hi van fer entrá

Encara 'm dure abny semblani sorpresa
Se 'm presenta primé una entrada gran,
Pero guarnido ab gust y gala tanta
Que 'm va semblá 'l gran salí del Serrall. .

Hi habia á terra une catifa bruta
Ab uns remolxes esborrels pel fonch
Que yo, lira pel baix, pero á lo menos
'Le costabe mitx duro á n' ale Encants

Las parets, tolas ab llansols cobertas
D' una blancura de mitxons perlets,
Donaban á le entrada tot l' aspecte
D' un magaisem de pélle ó bacalla

Clevadas ab agullas per tala telas
Y proba dent de un gust que ne taignet,
Hi habie fullas de llaurú escompedas
Com en les festas que 'ls carrerous fan.

Per tol, erenyas de cristell gronxantse,
Com fetas de trosseis de cui de vea,
Y entre mitx, las arenyes de trenyinas,
Que eran allí per carl moll abundants

Veyens aquí l' adorno y prespectiva
Que 's nota apenas un ha entrel al ball
¡Pebla mosire de la gran riquesu
Que 'a trobe luego al arribar á dolt!

Las columnas de frenta de le escala
Guarnidas ab guirnaldas per lo llarch,
Mostraban flors de seda tan preciosas,
Com las de un gorro veil he por llansar

Le escala, segeinl l' ordre de le entrada
Per lo mateix istil s' oneva alsant,

Menos á n' ala costats que per mes beato
Guarnits estaban tats de vert ofáts

No faltará qui digu, que per laxo
Axó es un pensamant basiont estrany,
Pero hiá geot que si na ha ha reflexiaca,
'L vert es lo millió que se 'ls pot dá

Entre les herbas y fent gran contreste
Seguían aus fanals de colora clás,
Com 'ls que un carreló du cada vespra,
Que dona caíá ab llet sols per no gall.

També hi habia aranyas per la escala
Coas imitant las qu' hiá en la Caledral,
Y eran gábias de floro ab l' ancell dintre
Sino que ningú 'ls va xeell xerrá.

Las patmatorias de fil ferro vellas,
Tenien un trebalt tan delical,
Que 'a veya que 'l que las habia feias,
Hasta de fe un ambut fora capás

A n' al primé replá, axia que 'e pujabe
S' alsaba un surtidor ab l' oo ballant,
Y axó, segons van dir, va exi d' on aócia
Que per tals pensamants no te rival

Falta sole di par acabá la gresca
Que entre 'ls adarnos de que ya hi parlat,
Cadenas de papé a' hi entrallasaban
D' aquestas que 'la xicota pel carré fan.

Per tot riquesa, gala y armaniu,
Per tot 'a veya un genit tan capás,
Com aqoell que va fe un cap al Liceo
Allá dels peixos frente al palco real

Admirant yo tant majestoosa escala,
Al últim dalt de tot vaix arribá,
A u' al porté n' entrego la tarjeta

Y me o' entro corrona cap dintre 'l ball

La gent y las empentas eran lantas,
Axis que al primé cuarto vaix entrá,
Que 'm vaw fe veure totas las estrellas
Une que 'm van trapitxá, vestita de galts

Pero el últim, axó ve oná pasavime
Y veyent que la capa m feya ambráa,
Ma 'n veix aoá cap á n' al guarda robas
Perque ma la desessio per allá.

Lo qos 'm vá costá á mi da pancirarhi,
Es cosa per cancar hasta á un caballi;
Pero el últim ah cualra capa de coiso
La esaya aqoelln vaix podá agafá.

Aixó, que es, com ya tata saben sens dupte,
Si alguna volta habeu unat ola bulta,
Una cosa de fusta tornajada
Com manach de plamero d' espolsá...

Era allá, á l' un canió, una pastanaga,
A l' ultre, una esbarjinle ó be uo groa nap
Axis es que 'l que unaba á dala rabu
S' estaba an rato allí ab alló á la má

A mi, 'm vareo servi tot daseguida,
Perque era un coogut l' ascarregat,
'M van da un número, vaix dexá la capa,
Y ab tata calma vaix entrá á n' al ball

Avans d' entrá al saló, in ho neas salas
Que al mtix vers parlantna hi vuy ampleá,
Perque cap d' ellas, si haix de fe justicia,
Tenia cosa de parucular.

Per ço per totas vaix pasar impavit,
Sense ni la que 'e dna ferne cap cas,
Pero no va se axi, cuand de repenta
M' trobo dintre 'l gran saló de ball

Google

¡Mare de Deu! ¡Y quánts de riquassa!
Reino del cell! ¡Y quin talent mes gran!
Vamos, ere une cose que mirenlla
Deixaba á onalsevol mitx encantat.

'L matelx que en la entrada y en la escala,
Valien 'la adornos cuartos llerchs,
Puig in que menos rich eliá hi habia
Eran escombras, cordes y fregalls.

Decoraba un jardi tots la escena,
Que hauria de segur sigut xiulel
Sino que 's va dí que ere de gran merit
Per haberin pintat un ab 'l nas.

Per la barana del primé entlestro,
Tots alegoriche y d' en tant en tant,
Hi habie uns grupos grossos d' hortalias,
Que semblaven de flors artificials.

Un canti gran, d' aquels de terrissaire,
A lall de jerron árabe antiguat,
De cada remillete ere la base,
Umplat de esencias aquell lipich ball.

A l' un hi habie un ram lot d' escarxofas
Que imitaba de rosas un gran ram,
Barrejat entre ochos, cols jitanas,
Llet de brujo, escardots y menyoche d' ells.

A l' altre moll oberlos y preciosos
Hermosas coll y flus, lirris semblant,
Rodajadas, per lé mes armonia,
De remolotxas, bitxos y enxinas.

Aixis doneo está en le Boquerie
Aquella magatsems grans que prop blá,
Abont las marmanyeras desde sempre
La biram y las cols, cuend hen plegat.

Per frente les barenas, lent guirnaldas,
Passaben arts d' aquels d' ená á pescá,
Abont d' en tant en tant encare hi flum
Algun xanguel y peixos sense ansch.

Ab gracia que encantaba y enllassantse
Tant ablot per debant com per delrás,
'S veyen escombreelas de jibrella,
Pans de sis llinres y llunguels en gran.

A sota le barena, ab moll cuidado
Y fent lots ondas, per sortir del pas,
De color de rubell uns draps hi habie
Que per mi eran cobrellits usats

A n' al puesin abont blá la presidencia
Y fent un munt lumens piramidal,
Hi habie fet de trastos, lots de música,
Un grupo que ere cose digne y gran

Dos bombos esbalsats, trompas y flautas,
Un sacet dels jemecbs espellifai,
Salleris, y timbals, y tantas cosas,
Que diries fora aquí no acabá may

Pern estaba posat lot ab tal tino,
Ab tal limpiesa y ab un gust taul gran,
Que semblava un pintí d' escombrarias
Cuend une criada ecbo d' endressá

Als dos costats del grupo de la música
Y per dos penje robas alts penjels,
Hi habie une barretots, calcons y jupas,
Que lluny semblaven dos ninots perats.

A sobre 'l segon pis y al matelx puesto,
Fet de cassolas, ollas, pots, y plats,
Hi habia un altre grupo que admireba
Pel só encare mill mes que 'l musical

Cuatre calderas de fe botiferras,
Estanyadas dal fondo y moll brillants,
Sostenian 'l munt que remataba
La cosernle de dú al fora 'l gell,

Lo demés de 'l esló, lot ple d' armyas,
Cadenas de papé flos, cols y neps,
Y carcles d' aquellas de sis cuartlos,
'L ball é le comedia figurant.

Era per fi une cose majestuoso,
Que no 's tornará á veure potsé may;
Digne per cert del que la dirigia,
Que segons 'm van dí, era en Palá

Anyedin á n' aixó ere 'l bullici
De lents de mils que estaban com prensats,
La música, 'ls perfums, y las disfresses
Variadas sempre y de colors estranys.

L' orquesta, ab fristols, sobre les taulas
Desafinant incaba lent bestial,
Que 'm va semblá á n' á mi que forts sentia
'Ls escallots que 's voren fe á n' al Call.

Le jent, xerrant, ballant, y fent 'ls plagas
Feyen confus per mi un burjil tant gran,
Que semblava 'l rum rum que fan las moscas
Cuan prop d' un can mort van á volar.

Las espelmos que ya eran totes tiradas
De los que molts mescle de seu llá,
Al matelx temps que aquesta ló escalaban
Tacaban regalantse com á llert.

'Ls caps, tots pentinats d' oli y pomada,
Llensaban uns perfums tant penetrants,
Que semblava 'ls que dexa ená un flum d'oli
Si hi queda un bon cremell, cuend s' apagat.

Rennim á n' aixó 'ls ells y las sebas,
La rude y un escapegros de gas,
Y convindreu ab mi en que alló semblava
Un ball de mercaders dat en Sarrié.

Veyens aquí espiicat, d' aquell gran cuadro,
Adornos y perfums, música y ball
Lo que falte de serts, trajes y premis
Aquell que vulga hotrebará en l' entrant.

PLAT III

ENTRANT

Y los trajes de mills de colores
Doncs llag ma lana ma
Parecionse á un gran xerjel
Góngora

Com 'l entrant es lo millió,
Generalment, d' un dima,
Que es cert aixó hos vuy probá
Danivos aqui lo mes bu

Digitized by Google

Si algú 'l que dich pren per broma,
Dexanlo, atents escolteu,
Y aixis 'ls trajes sabreu
Que hi habia en la Paloma.

Vos vuy tant ens adverti,
Que, com la altra, es tot vritat,
Y creyent que no es duptal,
Comensa la llista axi:

Al moment de entrá la porta,
Tal negra, y ab gran mangala,
Hi habia 'l porté de gala
Y portant dol per la morta.

Per semblá be que un e' bo miri
Y di de tot la vritat,
Era 'l traje exajerat,
Dal porté del cementiri.

'L vaix dexá está á n' alli
Y anaba yo per la meba,
Cuand veix 'ls senyos Esteba,
Tifens, Rafel y Agusti

No estranyen si fentho espres
Parto aqui ab tant pochs embatxos,
Perqué no puch buscá matjes
Cuand 'l papá tant just es,

Dono sols aquest avis,
Per un semblá peresés,
Y un cop dat, d' aquets senyos
Vaix á dir lo mes precis.

'L senyó Esteba, es un home
Petitó ab bastanta panxa,
Camina semblant que planxa,
Y sempre está moll de broma.

Du sabatasas com yo,
Las calsas curtas d' un pam,
Ulleras, gorro d' estam,
Y casaca á l' antigó.

El senyó Rafel, mes jova,
Segons 'a veu per la cara,
Te una figura tant rara,
Que axis que 'a van un ya ho troba.

Per ço mes lleig un m' apar;
Pero fa que un mes 'l noti,
El se serio, y 'l bigoti
Que du com un militar;

En cuand al vesti, milló,
Las sabatas ab aureita,
La casaca na tant vella,
Y 'l barret mitx passadó.

Descrita ya 'ls dos que sabeu,
Toca ara al senyó Agusti,
Y tot lo que heus 'n puch di,
Ab cuatre mots ho sabreu.

Alt y prim com un secall,
Vesteix com le' altres dos,
Menos un tarot preciós
Que vá estrená per quell ball

Veyens aqui le' tres subjectas
Que 'a dim que son tant de broma
Y que sale par la Paloma
Baixaban en trens directas.

En cuand á mister Tifeus,
Que hos hi dit que ab ells anaba,
Era un inglés que buscabà
Veure tots le' halle decents.

Ya habia vist tots le' de Roma,
De Madrit, Viena, Vichi,
Y com llavons era aqui
Vá aná a n' al de la Paloma.

Daxant corre tots aquels,
Yo encantat randant seguia,
Cuand veix dos que hos juraria
Que á molts 'ne van dexá frets,

'L un tat vestit de senyó
Portaba 't cap á la má
Dintre un plat, y un patxa allá
Hi encenia un puro bo.

Diren molts que 'l que aixó escriu
Aqui diant goilas s' abrava,
Pero es cert, 'l cap fumaba
'L mateix que si fos viu.

Pensaba en aixó parat
Y mirant un moro llisg,
Cuand al GIRALD SERLTO veix
De granadé disfressat.

¡Mare de Deu quin marrio!
Vas dich que era cosa gran,
Y 'l estaba contemplant
Cuand sento—*Pass senyó*

'M jira al senti la veu
Per sabé qui m' ho cridaba,
Y 'm trobo cuant al hi pensaba
Ab *sátiros* debant meu.

Lo un tocaba una gran flautina,
L' altra ballant, 'l pandero,
Pero 'ls dos ab tant salero
Que semblavan balarina.

Al últim de puesto mudan
Cansats de ballá par llá,
Y yo al saló entraba ya,
Cuand veix á dus que 'a saludan

¡No hau vist may casa mes bona!
Tots dos alts, y disfressats
D' elegants molt estramats,
Com n' hiá alguns en Barcelona

Duya ella un ret, que semblava
La capsana dels basilisxor,
Un gorro altissim, y uns bixos
Que cuatra panis n' arrastraba

Ell, unas calsas tant amplas
Com das patas de coló,

Americana, y chapó
D' alas tortas ab axamplas.

'M van agradá á mí tant
T 'm varen fe tant efecta,
Que en coota de segui recta
'La vaix contemplá un instant.

Mes com só tant curt de vista
Y ells sen van ana d' allí
Molt ablet, pobre de mí,
Vaix perdre dels dos la vista

Al veure aixó, vaix entrá
Al gran salló tot seguit,
Cuand veix un molt axerit
Que vos dich que 'm va agradá.

Las calsas arremengadas,
Un jaquet curt cualsevol,
T la cara, com no sol
Rodejada d' arengades

L' aneba allí á examiná,
Cuand d' un cop, per tots cantone
Van surtí tants trajes bons,
Que d' ell 'm van fe olvidá.

Dels molts que atordit vaix veure
Eran dels que estaban be,
Tres gosarreros de papé,
Idealichs que no 'ls pot creure.

Tot seguit nus altres tres
Que segoian á darrera,
Anaban d' una manera
Que 'm varen dexá sorprés

'L primé, 'l mateix qu' nuijos
Anaba tot vestit d' herbes,
Blai de moro, ordi, serhas,
Oflás, palla, grans y arrós.

'L cap, era una carhassa,
'L barret, un bassi ab tap,
'L nas, un bussi de nap,
T 'ls ulls, taronjes segons trassa.

A cada herba diferent,
Hi habia un rotul clavat,
Que de tot ab claretat
Donaba 'l nom á la jent.

Era deochs, portant cabels
Tots 'ls frolls de temporada,
Una esposició animada,
De llegums y vejetals.

'L segon, representaba
'L que mataba á la bestia,
Per ço dant á tots molestia,
Una gran dalla portaba

Vestit ab molts pochs treballs,
Es dels que van guanyá seris,
Feya 'l coixer dels morts
Del coixo de sa caballa.

'L tercé, com si coganxet
Estigués ab alguna cuil,

Era un senyó de 'l any vuit,
Tot llesso y encarçarat.

Pero 'ls tres tant ben vestits,
Y l' ol be ho representaban,
Que tots 'ls que se 'ls miraban,
Se quedaban eturdits;

Al ultim, tots tres formals
Son van seá al Restaurant,
Y 'm troho sh no al devant,
Vestit de trente vuit rals

No hos pensen que sigan rebons,
Pug per probá 'l que hos hi dit,
Ab la cara y 'l vestit,
Veyo allí dos napoleons;

La casaca, calsa y botas,
Ere exacte á 'l primé,
Y de cara sh lo tercé
S' asemblava com dos gotas.

Yo 'ls estaba contemplant,
Cuand van venl una munid,
Tots sh trajes de lo bo,
Als concurrents assombrant.

Al moment que ya ho vaix veure,
Yo 'm vaix comensá á amohinad,
Y 'n vaix comensá á pasá
Tants y tants, que no 's pot creure,

Dimonis, xinos, sultants,
Guerreros, becos, drapaires,
Odaliscas, escombrialres,
Nanos, rusos y jegants,

Vestals, sardanas, viscaines,
Mercuris, angels, pulcos,
Y molts de paisá, ben macos,
Ab casaca y barretinas;

'Ls uns blanchs, altres vermells,
Altrès blens, molts de morats,
Y tots juels y barrejats,
Saltant com blat al garbell.

Aquí 's veye una francesa,
Allá un general inglés,
Mes amunt un portugués,
Y á l' altre canto una inglesa.

Era en fi tant gran la broma,
Que ya per cert no sabía,
Si allí era la bojería,
O ho 'l ball de la Paloma.

Aquell enroll que s' alsaba,
Aquell barrelg de colés,
Aquell burgit horrorós,
Que sols mirarlo amohinaba,

'M va pareixa observant
Cuand ballaban tots com dsion,
Una paella de sanfaine,
Que la estaban sachsejant.

PLAT IV.

—

POSTRES.

> ¡Weep! Weep upon her grave! if you ve not brass-hearted, audif it remain in your soul a small re sidue of pity for her lobe delighted you no much
>
> *Del D. Poem de Lord Biron.*

A tothom qui la Paluma
Per aná al ball convidaba,
Ah la tarjeta, li daba
Yet lo programa del ball
Y aquell progreme de gresca
Que sols llegli divertiu,
Exactament 'a complia,
Per mes que des molt treball.

En 'l d' aquell ony tant groasse,
Las gatadas anonciaba,
Que tothom ya s' esperaba,
Passá un rata delicióa
Y al fiel la part primera,
De als halla un mes composte,
Tothom vá dir ya a' acosta,
Lo que te 'l ball mes hermosa.

La orquesta Aelxant le escena,
Sen vá aná de dalt las tacias,
Ahent van pujá una gatamoelas,
Que formabac un consell.
Y entre molts altres hi habia,
Diemtho aqui ah la veole seba,
Los seeyos Rafel, Esteba,
Agustí y 'l nagiés aquell.

Un cop sentats á son puestos,
Y dant á en mossa las dressas,
Varen cridá las disfressas
Que a' hablan de premiá
Y pujant totas per ordre,
'Ls hi daban á la dreta,
Per premi, une gran tarjeta
Per ferse fotografiá.

Despres d' aixd, 'l Consistori,
Treyent una capse grossa,
Ye demanar á la messe
Que habia ballat millo
Y acompanyantla ab gran ruido,
'Ls encarregats de ferho,
Per premi del seu salero,
Li varen dá un mocadá

Yos figuraren lo moua
Que posantsei alli estaba,
Si ara vna dich yo que anaba
Ben vestiia de titi.

Y vá se tanta la gresca
Que vá armá ab la saba gracia,
Qu' hi hauria hagut una desgrania
Si nu la treoan d' alli.

Axis que ella vá se fora,
Yá estrá 'l premi de voit daroa,
A n' al que ab menoa apuroa,
Se sapgués afeitá
Hi ven pujá per guanyarlo,
Dos juves ab gran patille,
Que com fant cosa acostila,
L' ubre varen comensá.

Lo un era bastant naco,
L' altre de mes bona mida,
S' ecsabonan de segelda,
Y tots dos s' afaitan be;
Cuand al cap d' une estoneta
Que cerria la navoja,
Crida 'l publich ¡vaja, vaja,
'L mes all 'l premi te!

Pero hi vá habé alli alguns altres
Que dayan, que 'l nano era,
Y 'a va armá aoe pelotera,
Que tat se 'n naba á rodá.
Cuand l' alt, d' ánime desprea,
Dient que ala pobres tot ho daba,
'L, gelrigall que a' armaba,
Ee un moment vá calmá

Ye podee pensá al 'l riure
Fura alli cosa poch grossa,
Cuand hi vá habá une iatossa,
Que s' escanya ab na xichmes
Y van se tant graon las riallas,
Y 'a feyan ab tanta forsa,
Que un pobre seoyó 's va torsa,
Basta jirarse al revés.

Pero per ço 'l Consistori
Segula la saba ruta,
Y aeoa teni cap disputa,
Compila tot lo ordenat,

Axisas que menire 'ls altres
Fan un burjit que esgarrifa,
Ells ya han comensat la rifa
Que du 'l programa marcat.

Era crech 'l primé premi,
Un bermós *portamonedas*,
Y ya hi habia molts biedas,
Que creyan que fora axí
Cuand van dá á qui li tocaba,
Un d' aquesta cabassos grossus,
Ab que 'l comers mane ala mossua
A cobrá 'ls diués per qui.

'L segon, ere una pipa,
Y ya 'l número 's cantaba,
Cuand tothom ya l' esperaba
Pensant qu' ho ara de dabó
Y al volé 'l premiat cobraria,
Dos mossos, de perlit sota,
Li varen tréure una bóla,
Asombrant la reunió.

'L tera premi, sabren que era,
No una sombrilla ni un vemo:
Una acció del Vatareno,
Que 'e papá que sen fa cas
Cuand surt un de la milicia
D' aquells del temps d' Espartero,
Y ab tota gracia y salero
'Na vá fe una acció ab 'l hras

Per quant latif eran sempre
'Ls premis que allí 'a donaban,
Y sempre de ala pasaban,
Sino que ara yo no 'ls dich,
Perque 'l fil tornant á empendre
De ma narració trencada,
Dich que la rifa acabada
Ya se alta eb molt gran repich

'Ls aplausos y las rialtas,
'Ls cops de puny de alegria,
Le broma y la bojeria,
De gran anaban pojant.
Cuand baxant 'l Consistori
Per la escala de la escena,
Varen notá molts ab pena,
Que anaba trist y plorant.

Cómes,—tothom preguntaba,—
Que ya no fan tanta broma?
—Es que s' ha mort le Paloma,
Contestá 'l senyó Agnatí.
Y al senti semblant noticia,
'La que eran allí á la hora,
Comanaan plora que plore
Que hoa dich que 'm van enterri

Pero com ya 's presumia,
Y tot preparat estaba,
La junta llavors anaba
A ferli un enterro bo.
Axí es que despues d' un rato,
De preparé be la cosa,
La professó majestuosa,
Ab set ordre entrá al aló.

Montata en burros molt tontos,
Que dal burjit s' aturdian,
Ab calma la marxa obrian
Dos tiesses municipals
Y 'la segna be al darrera,
Portant cuberta le massa,
Aquell porté de la case,
Que trist ploraba á harrals.

Després, com que ya la junta
Haba dat á tota cerillas,
'La de diafressas sencillas
Seguian voteant plorá.
Pero 'la pobres no podian,
De tant fort que 'l diagust ere,
Y anaban segunt darrera,
Ab la cerilla á la má

'La de trejes mas hermosos,
Que ab pas majestuós entraban,
També cerillas portaban
Que eran totas de coló
Y 'ls seguian ab gran calma
Y aturantsa cada rato,
Uon senyós del Petronetx,
Enviats ab tal comissió

Representanta del Ensanxa,
Del Gas, de la gran Campana,
Y 'ls Jochs florals, ab galbané
'Ls seguian tot segun!
Y detrás ¡ay! la Paloma
Dintra un túmbul, ben segure,
Que tenia le figura
D' un burro d' escalfá llita

Portaban las cuatre glassas,
Si no errá la vista meva,
'L senyó Rafel y Esteva,
Y 'l senyó Agnatí y l' inglés
Y detrás d' ella, cuatre músicha,
Yestits de dol eb gran gala,
Tocant alló de la Atala
Eo entristian tot molt mes

Van doná un parell de voltas,
Ab majestat, per la sala,
Y la jent ya estaba mala,
Cuant be de tan plorá
Cuand al fi anantsen l' entarro,
Y no vayent mes tristesa,
'S vá torná á armá la fresa,
Y á fe gresca 'a vá torná

Pero alxó á n' al mon poch dura,
Y per torná á darnos pena,
Ya sortí sobre la escena,
De la Paloma 'l panteoc
Cosa que á tots va enterrarnas,
Mes que á Franse, aquell divendras,
'L torná á venre las sendrás
De lo sen gran Napoleon.

S' habia olert un porch per premi
Al que fea una coarteta,
Mes bonica y mes ben feta,
Que de epitafi servis
Y eb aná, la Consistori
Si que vá tení desgracia,
Pulg aquesta sense gracia,
Va premiá per compromis.

Aquí yace la Paloma
Toda candor y modestia,
Que por amor á los pobres,
Hizo cuatro oñes al bestia

Qui va le cuatre anye 'l bestia
Y 'l será mes el meu venre,
Casal he podriem créure
Que será 'l dituós entor.
Pero yo, no es lo que sento
Que fes aquesta cuartela,
Sino que exi habenlle feta,
Ell s' hagi menjat 'l porch

Un cop fore l' espectacle
De la tumba de la bestia,
Per fe olvidá la molestia
'Ls espectros 'n van fé
Y el últim també ells enúnsen
Y á soná torneat le orquesta,
Torná á comensá le festa,
Igual que antes d mes be

Sie balle mes sole 'le faltaban
Per acabá la sargata,
Y ab aquest afany que mata
Al últim van arribá
Hasta que al moment alegre
En que la galop 'e toca,
Obre 'l sostre una gran boca
Y de dolces empla 'l ball.

Carquinyolis y borregos,
Melindros y sabatilles,
Amb de frere y rosquillas,
Tot queya com á barrals
Y per acabá la festa,
Digne de tanto algusara,
'Na vaca fe vermella de cara
Uns grans fochs artificials

Vens aquí le mort gloriosa
De la célebre Paloma,
Tots 'ls que siguen de broma
Ploreu per ella, ploreu.
Y en 's ven sobre su tumba
Un barret vell que hi reposa,
No li doguen un una cosa,
Respectealo, será 'l meu.

Miren si no es da mes digne
La que ah cor grandiós de sobras,
Va deixá per dá á n' ate pobras
Tots 'ls dinés recaudets.
Disposició que cumpliren
Tota la que li van prometra,
Fentho fe el peo de la letra
Pels socios encarregats.

¡Ploreu donchs! ploreu per ella,
'Ls joves que heus divertiu,
'Ls pobras que he 'n reblan,
Y yo que no hi pach torná.
'Ls fabricans de caretas,
Aquells que llegan califas,
Y 'ls aficionets á rifas,
Puig tant 'e rifoba allá

Y vosaltres jovenetos,
Que hos moneu 'l dit encara,
Feu com te que 'e ha mort era,
En sent grans, hollicis nons;
Puig sabent que vá posá ella,
Si mey estessiu de broma,
Per torná á fe ane Paloma
Encara hos queden 'le ous.

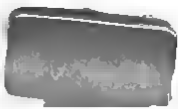

EPITAFI

Que D. Serafí Pitarra dedica á LA PALOMA morta desgraciadament en la flor de sa juventut, dintre 'l teatro del Odeon, la nit del 4 de Febrer de 1864.

SONETO.

Dintre esta tumba perda, jau ar gloria
La que senyora fou y soberana;
Ya sendra, ahuy, al caminant demana
Sols un suspir á sa triumfal memoria.
Ella feu gran sa portentosa historia
Nexent d' una sensilla americana,
Y donant halls alegre y campetxana
Ningú hi haurá que tant plorat 's moria.
Mes si á la ramula orinadors hi habia
Que tristos van morir sota una acacia,
Y ara han ressucitat dant alegria
Frente la entrada del passeig de Gracia:
¡També, ella alssantse axí, tal volta un dia
En ditxa pot cambiar nostra desgracia!

Barcelona. Imp. de N. Ramirez, Pasaje de Escudillers, 4.—1864